

*Микитчик Олександр Васильович,  
професор кафедри кримінального права  
Національної академії внутрішніх справ  
кандидат юридичних наук, доцент*

ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ ЯК ПРЕДМЕТ ВИПУСКУ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ  
ТЕХНІЧНО НЕСПРАВНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ АБО ІНШЕ  
ПОРУШЕННЯ ЇХ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

Предметом злочину, передбаченого статтею 287 КК України виступають транспортні засоби, які вказані в примітці до ст. 286 КК.

Відповідно до примітки ст. 286 КК України під транспортними засобами в цій статті та статтях 287, 289, 290 слід розуміти всі види автомобілів, трактори та

інші самохідні машини, трамваї і тролейбуси, а також мотоцикли та інші механічні транспортні засоби.

Законодавець визначив термін «транспортний засіб» через перерахування конкретних його видів. Розглянемо їх характеристику, для чого слід звернутися до чинного законодавства.

Згідно п. 1.10 Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306 механічний транспортний засіб - це транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт [1].

До транспортних засобів, зокрема, належать: усі види автобусів; усі види автомобілів, у тому числі спеціальних і спеціалізованих (наприклад, санітарні, пожежні, спортивні й поливальні, автокрани, навантажувачі); трактори - самохідні машини (колісні або на гусеничному ході), призначені для перевезення вантажів чи виконання сільськогосподарських, будівельних, лісових та інших робіт; самохідні машини, призначені для виконання сільськогосподарських, дорожніх, будівельних, меліоративних і лісових робіт, - комбайни, грейдери, бульдозери, екскаватори, крани та ін.; міський електротранспорт - трамваї і тролейбуси, в тому числі пасажирські, вантажні, ремонтні, спеціального обслуговування, колісукладачі; мотоцикли, зокрема дорожні, спортивні, спеціального призначення, з боковим причепом або без нього; моторолери, мотоциклами й інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг; інші механічні транспортні засоби - всюдиходи, аеросани, амфібії тощо; а також причепа.

Не є транспортними засобами рухомий склад метрополітену, фунікулера та інших видів залізниць (пасажирські й вантажні потяги, локомотиви, дрезини тощо) [2].

Поняття «автомобіль» визначається в статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» від 05.04.2001 року, де закріплено, що автомобіль - це колісний транспортний засіб, який приводиться в рух джерелом енергії, має не менше чотирьох коліс, призначений для руху безрейковими дорогами і використовується для перевезення людей та (чи) вантажів, буксирування транспортних засобів, виконання спеціальних робіт [3].

До автомобілів належать і всі види автобусів, які представляють собою транспортні засоби, які за своєю конструкцією та обладнанням призначені для перевезення пасажирів з кількістю місць для сидіння більше ніж дев'ять з місцем водія включно [3].

Трактори являють собою самохідні машини на колісному або на гусеничному ході, призначені для перевезення вантажів чи виконання сільськогосподарських, будівельних, лісових та інших робіт [2].

Інші самохідні машини - це транспортні засоби, призначені для виконання сільськогосподарських, дорожніх, будівельних, меліоративних і лісових робіт (комбайни, грейдери, бульдозери, екскаватори, крани та ін.) [2].

Трамвай - це дорожній транспортний засіб для перевезення пасажирів, який з'єднаний з електричним дротом або приводиться у рух за допомогою дизельного двигуна та пересувається по коліях. Тролейбус - дорожній транспортний засіб для перевезення пасажирів, який з'єднаний з електричним дротом та не пересувається по коліях [4]. Усі вони належать до міського електричного транспорту, рух якого здійснюється відповідно до Правил дорожнього руху.

Мотоцикл - це двоколісний механічний транспортний засіб з боковим причепом або без нього, що має двигун з робочим об'ємом 50 куб.см і більше. До мотоциклів прирівнюються моторолери, мотоколяски, триколісні та інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг [1].

Інші механічні транспортні засоби - це всюдиходи, аеросани, амфібії тощо [2].

Із цього можна зробити висновок, що наведений перелік конкретних видів транспортних засобів (автомобілі, автобуси, тролейбуси, трамваї, мотоцикли тощо) не є вичерпним.

Слід також відмітити, що транспортний засіб як предмет злочину, передбаченого статтею 287 КК України може бути також і технічно несправним.

Технічно несправним транспортний засіб визнається тоді, коли в його основних вузлах і механізмах є дефекти та недоліки, за наявності яких забороняється експлуатація, а також засоби, які зазнали конструктивних змін чи були переобладнані із порушенням вимог стандартів виробника (система гальмування, рульове керування, зовнішні світлові прилади, недоліки коліс і шин тощо) (розд. 31 ПДР, п. 11 ППВСУ від 23 грудня 2005 р.) [5].

Отже, точне встановлення ознак транспортного засобу має важливе значення для визначення предмета злочину, передбаченого ст. 287 КК України, правильної кваліфікації вчиненого і призначення покарання.

#### Список використаних джерел:

1. Правила дорожнього руху: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р. № 1306 // Офіц. вісн. України. - 2001. - № 41. - Ст. 1852.

2. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 14 [Електронний ресурс]. - Режим доступу :

<http://www.scourt.gov.ua>.

3. Про автомобільний транспорт : Закон України від 05.04.2001 р. № 2344-III // Офіц. вісн. України. - 2001. - № 1. - Ст. 719.

4. Про порядок обліку пасажирів, що перевозяться громадським транспортом на маршрутах: Інструкція, затв. наказом Мінстату України від 27.05.1996 р. № 150. [Електронний ресурс]. - Режим доступу :

<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0258-96>.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. - 5-те вид., допов. - Х. : Право, 2013. - С. 562-563.